

[2023] 2 एस. सी. आर 247

गोवा राज्य

विरुद्ध

सुमित ऑनलाईन व्यापार सेवा (पी) लिमिटेड आणि ईतर .

(2023 चा दिवाणी अपील क्रमांक 1700)

(मार्च 14, 2023)

[एस. रवींद्र भट आणि दीपांकर दत्ता , जे. जे.]

भारतीय संविधान: कलम 226-उच्च न्यायालयाचे प्राधिलेख अधिकारक्षेत्र---
कारवाईचे कारण/कारवाईच्या कारणाचा भाग-कलम 226 (2) अंतर्गत राज्य सरकारने
अधिकृत केलेल्या लॉटरीवर 14 टक्के कर आकारण्यासाठी गोवा राज्याने जारी केलेली
अधिसूचना-सिक्कीमसह विविध राज्यांमध्ये सिक्कीम राज्याद्वारे चालवल्या जाणाऱ्या लॉटरी
तिकिटांची विक्री करणाऱ्या कंपनीने सिक्कीम उच्च न्यायालयासमोर प्राधिलेख याचिकेत
आव्हान दिले आहे. राज्य विधिमंडळाने अधिनियमित केलेल्या कायद्यांतर्गत अधिसूचना
दुसऱ्या राज्याच्या उच्च न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात न्यायिक छाननीच्या अधीन असू शकत

नाही या कारणावरून गोवा राज्याने उच्च न्यायालयासमोर प्रतिवादींच्या गटातून त्याचे नाव काढून टाकण्यासाठी केलेले अर्ज, अधिक, कोणतेही कारण नाही. प्राधिलेख अधिकारक्षेत्राचा वापर करणाऱ्या पक्षाने हे उघड करावे लागेल की कारवाईच्या कारणाच्या समर्थनार्थ विनंती केलेली अविभाज्य तथ्ये हे उच्च न्यायालयाला वादाचा निर्णय घेण्याचे अधिकार देणारे कारण आहे आणि किमान, उच्च न्यायालयात जाण्याच्या कारवाईच्या कारणाचा एक भाग त्याच्या अधिकारक्षेत्रात उद्भवला आहे. अशा विनंती केलेल्या तथ्यांचा आव्हानाच्या विषयाशी संबंध असणे आवश्यक आहे ज्याच्या आधारे विनंती मंजूर केली जाऊ शकते-जी तथ्ये संबंधित नाहीत किंवा प्रार्थना मंजूर करण्यासाठी योग्य नाहीत, ती तथ्ये न्यायालयाला अधिकारक्षेत्र प्रदान करणार्या कारवाईच्या कारणास जन्म देणार नाहीत-या मार्गदर्शक चाचण्या आहेत-कारवाईच्या कारणाचा एक छोटा भाग सिव्हील राज्यात उद्भवला असे गृहीत धरून, मंच संयोजकांची संकल्पना उच्च न्यायालयाने विचारात घेतली पाहिजे-कर उच्चन्यायालयाने आकारला आहे. -उच्च न्यायालयाने याचिका फेटाळण्यात चूक केली-उच्च न्यायालयाने दिलेला आदेश रद्द केला-कारवाईचे कारण.

नॅशनल टेक्सटाईल कॉर्पोरेशन लिमिटेड वि. हॅरीबॉक्स स्वालम (2004) 9 एससीसी 786:

[2004] 3 एस. सी. आर. 738; कुसुम इंगोद्व विरुद्ध भारतीय संघ (2006) 4 एस. सी. सी.

254; अंबिका इंडस्ट्रीज विरुद्ध सी. सी. ई. (2007) 6 एस. सी. सी. 769:[2007] 7 एस. सी. आर. 685-संदर्भित.

कुक्क वि. गिल (1873) 8 सी. पी. 107-संदर्भित.

न्यायनिर्णय कायदा संदर्भ

[2004] 3 एस. सी. आर. 738 संदर्भित परिच्छेद 16

(2006) 4 एससीसी 254 संदर्भित परिच्छेद 18

[2007] 7 एससीआर 685 संदर्भित परिच्छेद 18

दिवाणी अपील न्यायाधिकरण:2023 चे दिवाणी अपील क्र. 1700.

2018 च्या आय. ए. क्रमांक 07,01 आणि 05 मधील सिक्कीम उच्च न्यायालयाच्या

06.06.2018 तारखेच्या निर्णय आणि आदेशावरून. सोबत.

2023 चे दिवाणी अपील क्रमांक 1701 आणि 1702.

रवींद्र ए. लोखंडे, बबन जीत सिंग मेव, सुदर्शन मेनन, सत्यम सिंग, समरेंद्र बेउरा, राजेश

राठोड-अपीलकर्त्यांचे वकील.

एन. वेंकटरमण, ए. एस. जी., शिव मंगल शर्मा, विशाखा, शशांक बाजपेयी, महालिंग पांडर्गे, सिद्धार्थ सिन्हा, राज बहादूर यादव, समीर अभ्यंकर, निशी संगतानी, वाणी वंदना छेत्री, रूपल अग्रवाल, नरेंद्र कुमार, राघवेंद्र कुमार, आनंद कुमार दुबे, आशिष कुमार सिन्हा, निशांत वर्मा, अनिशा माथूर, सिद्धार्थ धर्माधिकारी, आदित्य अनिरुद्ध पांडे, भरत बागला, कीर्ती दधीच, निशांत रमाकांतराव कटनेश्वरकर, अनिशा माथूर, आदित्य ए. पांडे, रंजीता रोहतगी, अभिमन्यूहरियानी, संजीव कौशिक, श्रेयस अवस्थी, हिमांशु चक्रवर्ती, देवव्रत सिंग, सुश्री मुस्कान सुराणा, प्रतिवादीचे वकील

न्यायालयाचा निर्णय दीपांकर दत्ता, न्या. यांनी दिला

याचिकेस परवानगी.

2. अपीलकर्ता हा 2017 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 36, 2017 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 38 आणि 2017 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 59 मधील अनेक प्रतिवादींपैकी एक आहे, जो सिक्कीम उच्च न्यायालयाच्या फाईलवर प्रलंबित आहे (यापुढे 'उच्च न्यायालय', थोडक्यात). याचिकाकर्त्याने प्रतिवादींच्या गटातून ती काढून टाकण्यासाठी या तीन रिट याचिकांमध्ये स्वतंत्र अर्ज दाखल केले होते. अपीलकर्त्याने या अर्जांमध्ये विनंती केली होती की, इतर गोष्टींबरोबरच, त्याने जारी केलेल्या अधिसूचनेला रिट याचिकांमध्ये आव्हान दिले जात आहे

आणि जर अशा अधिसूचनेला आव्हानात्मक विषय बनवले जाऊ शकते, तर गोवा येथील मुंबई उच्च न्यायालय हे योग्य न्यायालय आहे जिथे उपाय केला जावा. अपीलकर्त्याच्या मते, राज्य विधिमंडळाने अधिनियमित केलेल्या कायद्यांतर्गत जारी केलेली अधिसूचना वेगळ्या राज्याच्या उच्च न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात न्यायिक छाननीच्या अधीन असू शकत नाही, विशेषतः जेव्हा त्या उच्च न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात कारवाईचे कोणतेही कारण उद्भवले नसेल. उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक मर्यादेत रिट अधिकारक्षेत्राच्या आवाहनासाठी कारवाईच्या कारणाचा कोणताही भाग उद्भवला नसल्यामुळे, रिट याचिका अपीलकर्त्याविरुद्ध पुढे जाऊ नयेत, अशी विनंती पुढे करण्यात आली. अपीलकर्त्याने उच्च न्यायालयाच्या निदर्शनास आणून दिलेले आणखी एक तथ्य म्हणजे त्याच अधिसूचनेला गोवा येथील मुंबई उच्च न्यायालयासमोर सेरेनिटी ट्रेड्स प्रायव्हेट लिमिटेडने स्थापन केलेल्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्र. 759/2017 मध्ये आव्हान प्रवेश आले होते आणि प्रवेशानंतर अशी रिट याचिका अंतिम सुनावणीसाठी प्रलंबित होती. मतांचा संघर्ष टाळण्यासाठी, रिट याचिकाकर्ते एकतर गोवा येथील मुंबई उच्च न्यायालयासमोर अधिसूचनेला स्वतंत्रपणे आव्हान देऊ शकतात किंवा डब्ल्यू. पी. (सी) क्र. 759/2017 मध्ये हस्तक्षेपासाठी अर्ज करू शकतात, असे आवाहन अपीलकर्त्याने केले होते.

3. उच्च न्यायालयाने 6 जून 2018 रोजी एका समान निकाल आणि आदेशाद्वारे तीन अर्ज फेटाळले आहेत. हे तीन अपील, विशेष रजेद्वारे, अशा निर्णय आणि आदेशाच्या विरोधात निर्देशित केले जातात.

4. एक समान निर्णय आणि आदेश आव्हानाखाली असल्याने, आम्ही या अपीलांवर या सामान्य निर्णयाद्वारे आणि आदेशाद्वारे निर्णय घेण्याचा प्रस्ताव मांडतो. 5. केंद्रीय वस्तू आणि सेवा कर अधिनियम 2017 अंतर्गत जारी केलेल्या विविध अधिसूचना (यापुढे 'सी. जी. एस. टी. कायदा', थोडक्यात) आणि गोवा, महाराष्ट्र, पंजाब आणि सिक्कीम या राज्यांनी जारी केलेल्या दर अधिसूचनेसह तिन्ही रिट याचिकांमध्ये एकात्मिक वस्तू आणि सेवा कर अधिनियम 2017 (यापुढे 'आयजीएसटी कायदा', थोडक्यात) आव्हानाखाली आहे. इतर गोष्टींबरोबरच, गोवा वस्तू आणि सेवा कर अधिनियम 2017 च्या कलम 11 च्या उपकलम (1) द्वारे (यापुढे 'जी. जी. एस. टी. कायदा', थोडक्यात) राज्य सरकारांनी अधिकृत केलेल्या '(एल) ओटरी' वर 14 टक्के दराने ब कर आकारण्याच्या अधिकाराचा वापर करून गोवा सरकारने 30 जून, 2017 रोजी जारी केलेल्या 'No.01 2017' असलेल्या अधिसूचनेला आव्हान देण्यात आले आहे. आक्षेपार्ह अधिसूचना असंवैधानिक आणि बेकायदेशीर आहे असे घोषित करण्याची मागणी रिट याचिकाकर्त्यांनी उच्च न्यायालयाच्या उच्च विशेषाधिकार रिट अधिकारक्षेत्रात केली आहे.

6. या याचिकांवरील निर्णयासाठी उद्भवणारा छोटासा प्रश्न असा आहे की, उच्च न्यायालयाने असा निष्कर्ष परत करणे न्याय्य होते का की नाही

7. अपील करण्यासाठी विशेष रजेसाठीच्या याचिका सादर करण्यास होणारा विलंब माफ केल्यानंतर या न्यायालयाने 12 नोव्हेंबर 2018 रोजी नोटीस बजावली होती.

8. नोटीस बजावूनही रिट याचिकाकर्त्यांच्या वतीने कोणीही हजर झाले नाही. आम्ही अपीलकर्त्यांचे वकील आणि भारत सरकारची बाजू मांडणारे अतिरिक्त सॉलिसिटर जनरल तसेच इतर बाजू मांडणाऱ्या पक्षांचे वकील ऐकले आहेत.

9. या अपीलांवरील निर्णयाच्या उद्देशाने, 2017 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 38 मधील याचिकेचे प्रतिपादन लक्षात घेतले जाऊ शकते. एक प्रायव्हेट लिमिटेड कंपनी, जी लॉटरी तिकिटांच्या खरेदी आणि विक्रीच्या व्यवसायात गुंतलेली आहे, ती सिक्कीम सरकारद्वारे सिक्कीम राज्यात तसेच राज्याबाहेर आयोजित केली जाते आणि आयोजित केली जाते, ते रिट याचिकाकर्ते आहे. याचिका दाखल करणाऱ्या कंपनीने पुरवलेली लॉटरीची तिकिटे ही "सिक्कीम राज्य सरकारद्वारे चालवली जाणारी लॉटरी आहेत, ही राज्य सरकारने अधिकृत केलेली लॉटरी नाही, ज्यावर 28 टक्के करांच्या उच्च दरांतर्गत जी. एस. टी. भरणे आवश्यक आहे", असा युक्तिवाद केलेला खटला आहे. जी प्रकरण स्थापन करण्याचा प्रयत्न केला गेला आहे की, जर

लॉटरी राज्य सरकारांद्वारे चालवली जाणारी " आणि लॉटरी राज्य सरकारांनी अधिकृत केलेली यांच्यातील फरक केला गेला, जसे की आक्षेपार्ह अधिसूचनेद्वारे केले गेले आहे, तर ते उघडपणे बेकायदेशीर ठरेल आणि परिणामी स्पर्धा नष्ट होईल.

10. 2017 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 38 मधील प्रार्थनांचा परिणाम खालीलप्रमाणे आहे:

"(i) सिक्कीम, गोवा, पंजाब आणि महाराष्ट्र या राज्यांच्या आक्षेपार्ह अधिसूचना, केंद्रीय कर (दर), एकात्मिक कर (दर), एकात्मिक कर (दर) आणि राज्य दर अधिसूचना बाजूला ठेवा, ज्याद्वारे लॉटरी तिकिटांच्या पुरवठ्यावर भिन्न दर आकारले जातात, 'राज्य सरकारद्वारे चालवली जाणारी लॉटरी' हे भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 14, 19 (1) (जी), 301, 304 आणि सी. जी. एस. टी., एस. जी. एस. टी. आणि आय. जी. एस. टी. कायद्याचे भेदभावपूर्ण आणि उल्लंघन करणारे भ्रमात्मक उप-वर्गीकरण तयार करून सर्व राज्यांच्या बाबतीत केवळ 12 टक्के जाहिरात मूल्य कर एकसमान आकारला जाऊ शकतो.

(ii) व्याजासह केवळ 12 टक्के दराने शुल्क भरण्याच्या याचिकाकर्त्यांच्या दायित्वाविरुद्ध 28 टक्के दराने भरलेल्या विभेदक शुल्काचा थेट अग्रिम परतावा.

(iii) सिक्कीम, गोवा, पंजाब आणि महाराष्ट्र या राज्यांच्या आक्षेपार्ह अधिसूचना, केंद्रीय कर (दर), एकात्मिक कर (दर) आणि राज्य दर अधिसूचना, बक्षिसाचा पैसा कमी न करता लॉटरी तिकिटाच्या दर्शनी मूल्यावर कर आकारण्याइतपत बाजूला ठेवा, लॉटरी तिकिटाचा घटक, जेव्हा ही पैसा कधीही याचिकाकर्त्याच्या लॉटरी व्यापाराच्या पृथक रक्षित उत्पनाचा भाग बनत नाही."

11. उच्च न्यायालयाने आक्षेपार्ह निकाल आणि आदेश देताना असे म्हटले की, रिट याचिकाकर्ते केवळ जी. जी. एस. टी. कायद्यांतर्गत अपीलकर्त्याने जारी केलेल्या आक्षेपार्ह अधिसूचनेमुळेच नव्हे तर सी. जी. एस. टी. कायद्यांतर्गत तसेच आय. जी. एस. टी. कायद्यांतर्गत सिक्कीम राज्याने आयोजित, प्रवर्तित आणि आयोजित केलेल्या लॉटरीवर कर (जी. एस. टी.) आकारण्याची मागणी करणाऱ्या आक्षेपार्ह अधिसूचना जारी करण्याच्या केंद्र सरकारच्या कृतीमुळेही व्यथित झाले आहेत. उच्च न्यायालयाने पुढे नमूद केले की जी. जी. एस. टी. कायद्यांतर्गत जी. एस. टी. ची प्रत्यक्ष घटना रिट याचिकांमध्ये आक्षेपार्ह नाही, तर संसद तसेच गोवा राज्यासह संबंधित राज्य सरकारांनी केलेल्या कायद्याच्या तरतुदी ज्याद्वारे त्यांनी लॉटरीवर जी. एस. टी. आकारण्याची मागणी केली होती. रिट याचिकेत केलेल्या विनंत्यांचा विचार करता, उच्च न्यायालयाचे मत असे होते की, कारवाईच्या कारणाचा किमान एक भाग त्याच्या अधिकारक्षेत्रात उद्भवला होता. उच्च न्यायालयाचे असेही मत होते की . 17 जुलै 2017 रोजी

डब्ल्यू. पी. (सी) क्र. 2017 चे 36 आणि 38 वर नोटीस जारी करण्यात आली होती, गोवा येथील मुंबई उच्च न्यायालयाने 28 सप्टेंबर 2017 रोजी डब्ल्यू. पी. (सी) क्र. 759/2017 मध्ये नियम जारी करण्यापूर्वी, अपीलकर्त्याने हटविण्यासाठी कोणताही आधार तयार केला नव्हता; त्यामुळे हटवण्याची मागणी करणारे अंतरिम अर्ज फेटाळण्यात आले.

12. रिट याचिकेवर सुनावणी करण्यासाठी आणि खटला चालवण्यासाठी उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक अधिकारक्षेत्राच्या समर्थनार्थ, याचिकाकर्ते कंपनीने असे म्हटले आहे:

"29. कारवाईचे कारण केवळ सिक्कीममध्येच उद्भवते म्हणून या रिट याचिकेवर सुनावणी करण्याचा अधिकार त्यांच्या माननीय न्यायालयाला आहे. याचिकाकर्ते आणि प्रतिवादी हे दोघेही या माननीय उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक अधिकारक्षेत्रात आहेत."

या दोन वाक्याव्यतिरीक्त उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक अधिकारक्षेत्राच्या समर्थनार्थ आणखी काहीही सांगितले गेले नाही.

13. वरील गोष्टींवरून हे स्पष्ट होते की याचिका दाखल करणाऱ्या कंपनीच्या म्हणण्यानुसार कारवाईचे कारण केवळ सिक्कीममध्येच उद्भवले आहे, म्हणजे कारवाईचे संपूर्ण कारण आणि

त्याचा भाग नाही; याव्यतिरिक्त, असे म्हटले जाते की सर्व प्रतिवादी उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक अधिकारक्षेत्रात आहेत जे तथ्यात्मकदृष्ट्या चुकीचे आहे.

14. कारवाईचे कारण त्याच्या अधिकारक्षेत्रात उद्भवले नाही या आधारावर रिट याचिकेवर सुनावणी करण्यासाठी प्रादेशिक अधिकारक्षेत्राच्या कमतरतेबद्दल आक्षेप घेताना, उच्च न्यायालयाला अनिवार्यपणे याचिकेतील मजकुरात केलेल्या दाव्यांच्या आधारे निष्कर्षपर्यंत पोहोचणे आवश्यक आहे. हे मूलभूत तत्त्व आहे. हे लक्षात घेऊन, आम्ही 2017 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 38 च्या याचिकेच्या मेमोची तपासणी केली आहे आणि याचिका करणाऱ्या कंपनीने कारवाईच्या कारणाचा किमान काही भाग उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक अधिकारक्षेत्रात कसा उद्भवला आहे हे शोधण्यासाठी व्यर्थ शोध घेतला आहे.

15. हे असे प्रकरण आहे ज्यात उच्च न्यायालयाने अनुच्छेद 226 च्या कलम (2) चा वापर रिट याचिकांवर सुनावणी करण्यासाठी अधिकारक्षेत्रासह परिधान करण्यासाठी केला आहे. खंड (2) चा घटनात्मक आदेश असा आहे की, सरकार किंवा प्राधिकरणाचे स्थान किंवा व्यक्तीचे निवासस्थान त्या प्रदेशांमध्ये नसले तरी, खंड (1) द्वारे प्रदत्त रिट अधिकारांचा वापर करण्याचा प्रस्ताव असताना, ज्यामध्ये उच्च न्यायालय अधिकारक्षेत्राचा वापर करते त्या राज्यक्षेत्रांमध्ये किमान काही प्रमाणात तरी त्यात संबंध 'कारवाईचे कारण' उद्भवले पाहिजे. राज्यघटनेत 'कृतीचे कारण' या अभिव्यक्तीची व्याख्या केलेली नाही. तथापि, लॉर्ड ब्रेटने 'कुक् विरुद्ध कृती

गिल ' मध्ये दिलेली 'कृतीचे कारण' ही अभिजात व्याख्या की "कारवाईचे कारण म्हणजे प्रत्येक वस्तुस्थिती जी फिर्यादीला न्यायालयाच्या निर्णयाच्या त्याच्या अधिकाराचे समर्थन करण्यासाठी सिद्ध करणे आवश्यक असेल, जर ती पार पाडली गेली तर", या न्यायालयाने दोन निर्णयांमध्ये स्वीकारली आहे. हे स्वयंसिद्ध आहे की कारणाशिवाय कोणतीही कृती होऊ शकत नाही. तथापि, रिट याचिकेच्या संदर्भात, अशा 'कारवाईचे कारण' म्हणजे काय असेल, ती भौतिक तथ्ये आहेत जी रिट याचिकाकर्त्याने विनंती करण्यासाठी आणि दावा केल्याप्रमाणे दिलासा मिळविण्यासाठी आवश्यक आहेत.

16. येथे, याचिका दाखल करणारी कंपनी गोवा प्रदेशात चालवत असलेल्या व्यवसायाच्या संदर्भात गोवा सरकारने कर आकारला आहे. सिक्कीमच्या प्रदेशात कोणताही व्यवसाय न करण्याच्या संदर्भात असा कर याचिका दाखल करणाऱ्या कंपनीला भरावा लागतो. त्यामुळे, केवळ याचिकाकर्ते कंपनीचे कार्यालय गंगटोक, सिक्कीम येथे असल्यामुळे, ते स्वतः याचिकाकर्ते कंपनीला उच्च न्यायालयात जाण्यास अधिकृत करणाऱ्या कारवाईच्या कार्याचा अविभाज्य भाग बनत नाही. **नॅशनल टेक्सटाईल कॉर्पोरेशन लिमिटेड विरुद्ध हॅरीबॉक्स स्वालम** मधील या न्यायालयाच्या निर्णयाच्या दृष्टीने आम्ही असे मानतो. आक्षेपार्ह अधिसूचनेमुळे उद्भवणारे तात्काळ दिवाणी किंवा वॉईट परिणाम म्हणजे याचिका दाखल करणाऱ्या कंपनीला गोवा सरकारला 14 टक्के दराने कर भरावा लागतो. याचिका दाखल करणाऱ्या कंपनीने गोवा

प्रदेशात चालवलेल्या व्यवसायाच्या विशिष्ट स्वरूपासाठी हे दायित्व उद्भवते. आक्षेपार्ह अधिसूचनेचे कोणतेही प्रतिकूल परिणाम उच्च न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात जाणवले आहेत असे या याचिकांमधून दिसून येत नाही. या टप्प्यावर, विवादित अधिसूचनेच्या अनुसूची 2 [6 टक्के] आणि अनुसूची 4 [14 टक्के] मध्ये नमूद केलेल्या विभेदक शुल्काशी संबंधित , आम्ही नाही. हे खटल्याच्या गुणवत्तेवर परिणाम करणारे प्रकरण आहे. या प्रकरणाचा दीर्घ आणि अल्पकालीन मुद्दा असा आहे की, आक्षेपार्ह अधिसूचनेच्या अनुसूची 4 अंतर्गत गोवा राज्यात लॉटरीची तिकिटे विकण्यासाठी गोवा सरकारने आकारलेल्या 14 टक्के दराने कर भरण्याचे दायित्व याचिकाकर्ते कंपनीला सोसावे लागते. गोवा राज्यात व्यवसाय करण्यासाठी कर आकारणारी आक्षेपार्ह अधिसूचना याचिका दाखल करणाऱ्या कंपनीला उच्च न्यायालयाकडून सुनावणीसाठी सिक्कीमच्या हद्दीत कायदेशीर चुकीला कसे सामोरे जाते हे याचिकेच्या मेमोवरून स्पष्ट होत नाही.

17. आमच्या मते, उच्च न्यायालयाने याचिका मेमोचा विचार न करता अपीलकर्त्याचे अर्ज फेटाळायला नको होते, ज्यामध्ये उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक मर्यादित कारवाईचे कारण कसे उद्भवले याबद्दल किंवा सिक्कीमच्या हद्दीत कोणत्याही अधिकारावर कसा परिणाम झाला आहे याबद्दल कोणतीही विनंती न करता खटला तयार केला गेला आहे असे दिसत नाही.

18. अन्यथा, अंतरिम अर्ज फेटाळण्यात उच्च न्यायालय न्याय्य ठरले नाही. कारवाईच्या कारणाचा एक छोटासा भाग सिक्कीम राज्यात उद्धवला आहे असे गृहीत धरून, मंच संयोजक या संकल्पनेचा उच्च न्यायालयाने विचार करायला हवा होता. कुसुम इंगोद्व विरुद्ध भारत संघ 3 आणि अंबिका इंडस्ट्रीज विरुद्ध सी. सी. ई. 4 या खटल्यात या न्यायालयाने म्हटल्याप्रमाणे, जरी कारवाईच्या कारणाचा एक छोटासा भाग उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक अधिकारक्षेत्रात उद्धवला असला तरी, तो स्वतःच एक निर्णायक घटक असू शकत नाही ज्यामुळे उच्च न्यायालयाला अपीलकर्त्याविरुद्ध रिट याचिका जिवंत ठेवण्यास भाग पाडले जाऊ शकत नाही.

19. वरील कारणांमुळे, अपीलकर्त्याने दाखल केलेले अर्ज फेटाळण्यात उच्च न्यायालयाने चूक केली असे म्हणण्यास आम्हाला अजिबात संकोच वाटत नाही. दिवाणी याचिकांना खर्चाशिवाय परवानगी आहे.

20. अपीलकर्त्याला 2017 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 36,38 आणि 59 मधील प्रतिवादींच्या श्रेणीतून काढून टाकण्यात येते .

21. उच्च न्यायालयासमोरच्या कार्यवाहीला स्थगिती देणारा अंतरिम आदेश, रद्द करण्यात येत असून, उच्च न्यायालय, इतर प्रतिवादींविरुद्धच्या रिट याचिकांवर कायदानुसार निर्णय घेण्यासाठी पुढे जाऊ शकते.

22. तथापि, हा आदेश संबंधित रिट याचिकाकर्त्यांना कायदानुसार, 30 जून 2017 रोजीच्या अधिसूचनेविरुद्ध दाद मागण्यासाठी योग्य त्या न्यायालयात जाण्यास प्रतिबंधित करणार नाही.

निधी जैन

अपीलांना परवानगी देण्यात आली.

(शाश्वत जैन, एल. सी. आर. ए.)

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X